

Love and hate are concepts of opposition or binary opposition, as their emotional and logical relationship is reflected at different levels of representation. These concepts, of course, fall into the category of cultural concepts, being segments of the national conceptsphere. Today, binary opposition is a universal means of knowing the world. In the description of any picture of the world there are binary oppositions, which have a universal character: life-death, love-hate, happiness-unhappiness and others. The left part of the opposition is always marked positively, the right, respectively - negatively.

Key words: love, hate, concept, opposition

УДК 82-1.09

Л.В. МОРОЗ

МЕТАЖАНРОВА ПРИРОДА РОЛЬОВОЇ ЛІРИКИ

Статтю присвячено дослідженню проблем теоретичної ідентифікації жанро-родових форм рольової поезії, до якої відносимо поетичні тексти, побудовані у формі цілісного мовленнєвого висловлювання, організованого від особи, що дистанційована від автора і не може бути із ним ототожнена з огляду на декларований у творі біографічний, соціально-історичний або гендерний статус суб'єкта мовлення, а також репрезентоване ним коло морально-етичних, ідеологічних, естетичних, екзистенційних цінностей та уявлень.

У статті проаналізовано та узагальнено теоретичні аргументи дослідників, які зверталися до вивчення цієї проблеми, систематизовано критерії, за якими доцільно ідентифікувати та диференціювати жанро-родові форми рольової поезії. Констатовано метажанрову природу рольової поезії, тексти якої спрямовані, з одного боку, на притаманну їй загалом поезії ХХ – ХХІ ст. стильову стратегію індивідуально-авторської модифікації усталених типів ліричних жанрів, а, з іншого боку, на активне засвоєння традиційною сферою поетичної генології суб'єктно-комунікативного структурно-семантичного потенціалу так званих первинних мовленнєвих жанрів.

В структурно-семантичній організації рольового метажанру виокремлено ознаки, які визначають особливості його жанрового змісту і його жанрової форми. Жанровий зміст узагальненої моделі рольового метажанру виокремлено на основі декларованого його семантикою певного тематично й емоційно означеного ракурсу світосприйняття та світовідчужання, який, посередництвом виявленої у творі рольової свідомості, служить предметом авторської інтерпретаційно-оцінної рефлексії. Жанрову форму узагальненої моделі рольового метажанру визначено як художній тип його структурної організації, відмінний для кожної з трьох його родових різновидів: монологічно-описова форма екзистенційної рефлексії свідомості рольового героя – у ліричному метажанрі; рольовий наратив у формі об'єктивного відстороненого викладу певних життєвих фактів і подій – у ліро-епічному метажанрі; діалог або полілог двох і більше рольових суб'єктів, уподібнений структурі драматургічного твору – у ліро-драматичному метажанрі.

Ключові слова: рольова лірика, суб'єктна організація лірики, суб'єкт поетичного мовлення, ліричний метажанр, ліро-епічний метажанр, ліро-драматичний метажанр.

Постановка проблеми. Серед актуальних питань, які потрапили у поле зору сучасного літературознавства, важливе місце посідає проблема суб'єктної організації лірики, форм її художньої типологізації. Особливу увагу дослідників ця проблема привернула як у зв'язку із загальним ускладненням в поезії ХХ ст. форм вираження авторської свідомості, так і з поширенням у її масиві так званої рольової лірики.

Феномен рольової лірики є достатньо складним і у належному обсязі ще не опрацьованим сучасним літературознавством, про що, зокрема, свідчать й численні розбіжності у теоретичних розвідках, у яких літературознавці намагаються дослідити її основоположні семантичні ознаки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До дослідження феномену рольової лірики одним з перших звернувся авторитетний літературознавець другої половини ХХ ст. Б. Корман, який, власне, й ініціював полеміку щодо її художньої природи, продовжену працями інших дослідників – В. Скобелева, О. Гаркаві, І. Каргашина, О. Слонь, С. Артьомової, С. Єрмоленко та ін. Водночас, чимало питань поетики рольової лірики усе ще залишаються недостатньо дослідженими, зокрема, теоретичний статус жанро-родових форм її художньої організації та проблематики.

Метою нашої наукової розвідки є дослідження проблем теоретичної ідентифікації жанро-родових форм рольової поезії.

Конкретними завданнями дослідження є питання окреслення ознак, які визначають особливості жанрового змісту та жанрової форми структурно-семантичної організації рольового метажанру.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним із дискусійних питань теоретичної кваліфікації рольової поезії є проблема її жанро-родового статусу, аргументована тим, що, як і автопсихологічна, рольова поезія виявляє ознаки як власне ліричної, так і епічної та драматургічної родової належності. Метародову природу рольової лірики зазначав вже один з перших її дослідників – Б. Корман, зауважуючи, що її твори «... з одного боку, відносяться до сфери ліричної поезії, оскільки в них панує прямооцінний кут зору: носій

свідомості співвідносить факти, обставини, людей з нормою. З іншого боку, в рольових віршах обов'язково присутнім є й драматичне начало...» [1, с. 98].

В. Скобелев, звертаючись до теоретичних аргументів Б. Кормана, деталізує їх так: «зазначені особливості суб'єктно виражених форм ліричного «я» не заважають бачити те, що коли «власне автора» – найменше конкретизовано, то персонажа «рольової лірики» найбільш конкретизовано. Це, зрозуміло, призводить до створення епічної дистанції між автором як носієм цілісної концепції світу та персонажем як носієм оповідної мови. Виникає природне запитання: наскільки значною є ця дистанція, чи не виникає настанова на епічне відчуження, яке робить твори, означені як «рольова лірика», творами ліро-епічними або епічними? Саме це перебування «рольової лірики» поруч з тією зоною, де починаються межі епічного роду, і мав на увазі Б. О. Корман, коли вказував на те, що «тут використовується ліричний спосіб оволодіння епічним матеріалом: автор надає слово героям, суттєво відмінним від нього» [2, с. 10].

О. Гаркаві, відштовхуючись від концепції рольової поезії Б. Кормана, намагається навіть повністю заперечити її належність до ліричного роду літератури: «визначення Кормана внутрішньо суперечливе, як і сам термін: якщо «рольова», тоді не лірика; якщо голос героя є провідним і вбирає до себе голос самого автора, то знову ж, мова йде вже не про лірику, а про твір ліро-епічний» [3, с. 56].

Критерії теоретичного виокремлення міжродових форм рольової лірики у сучасному літературознавстві ще не розроблені. Одну із спроб їхньої диференціації зробив В. Скобелев, поклавши в її основу характер суб'єктної ідентифікації автора і рольового героя у площині вияву ідейно-художньої концепції твору: «Якщо конструктивно значущим виявляється образ співпереживання між автором і суб'єктом мовлення, переважає ліричний тип художнього мислення, незалежно від того, маємо ми справу з «ліричним героєм» чи героєм «рольової лірики». /.../ Але, зрозуміло, коли носієм «рольового» начала виявляється сатиричний персонаж або взагалі персонаж, який не може бути ідентифікованим з автором, переважає епічне начало» [24, с. 11-12].

На нашу думку, критерії суб'єктного зближення або, навпаки, дистанційованості автора і його героя навряд чи є продуктивними та теоретично обґрунтованими для виокремлення родових форм рольової лірики, оскільки, з одного боку, чітка ідентифікація автора і рольового героя в текстах сучасної поезії може бути доволі проблематичною, а, з іншого боку, будь-який рольовий, як і автоспсихологічний, текст містить традиційні теоретичні ознаки, за якими прийнято кваліфікувати його роду приналежність.

Дискусійним у літературознавстві є питання не тільки про роду, але й про специфіку жанрової диференціації рольової лірики. І. Каргашин пропонує диференціювати жанрові типи рольової лірики за ознакою специфіки та стратегії їхнього мовленнєвого оформлення, виокремлюючи, зокрема, такі її жанрові форми: 1) тексти рольової лірики, які є стилізацією народної поезії; 2) тексти рольової лірики, організовані у вигляді художньої імітації різновидів епістолярної форми; 3) рольові твори, організовані як імітація різноманітних варіантів офіційно-публічного, «ораторського» мовлення; 4) «рольові» тексти, мовленнєва організація яких відтворює зразки народного побутового спілкування; 5) тексти рольової лірики, що є художньою імітацією власне розмовної сфери; 6) зразки рольової лірики, у яких «інша» (не авторська) свідомість відтворена за допомогою «нейтрального» письмово-книжного мовлення [4, с. 16]. Дещо інший, більш традиційний, принцип жанрової ідентифікації рольової лірики застосовує О. Слонь, аналізуючи, зокрема, поезію М. Некрасова.

У цілому аналіз жанрової специфіки рольової поезії приводить дослідників до закономірного висновку стосовно метажанрової природи її художньої організації: «аналіз рольової лірики Некрасова дозволяє інтерпретувати її як своєрідний метажанр, який становить 25% від загального числа віршів поета. Його ознаками є: а) наявність рольового героя; б) безпосереднє вираження авторської позиції через рамкові компоненти: заголовки, підзаголовки, епіграфи, ремарки; в) суб'єктна форма: монологи і діалоги рольових героїв; г) ослаблення ліричного начала і, як наслідок, посилення драматичних і епічних тенденцій; д) поліжанровість цієї сфери; е) функціонування у жанровому складі традиційних і нетрадиційних жанрів» [5, с. 132].

Теза щодо метажанрової природи рольової поезії, поза сумнівом, є достатньо аргументованою і перспективною й, водночас, потребує більш чіткої конкретизації, зокрема, у теоретичному розрізі означення проблем типологізації та диференціації конкретних жанро-родових форм її художнього вияву. Реалізований рольовою лірикою принцип суб'єктності умотивовує її теоретичну кваліфікацію не в межах тематичних різновидів жанрової реалізації лірики, а в контексті бінарної опозиції з особливостями суб'єктної організації лірики автоспсихологічного типу. З іншого боку, недостатньо аргументованими, на нашу думку, є й теоретичні ознаки, за якими О. Слонь намагається окреслити метажанрову сутність рольової поезії. Усі наведені нею ознаки, окрім наявності рольового героя, цілком притаманні й автоспсихологічній ліриці, за виключенням типу суб'єкта, в особі або голосі якого реалізовано інтенції авторської свідомості.

Дискусійною видається й спроба І. Каргашина диференціювати жанрові форми рольової лірики виключно за ознакою специфіки їхнього мовленнєвого оформлення, спрямованого на стилізацію або імітацію широкого спектру як первинних мовленнєвих жанрів, так і жанрів власне літературного походження. Характер мовленнєвого оформлення поетичного тексту, на нашу думку, не є суттєво специфічним саме для рольової поезії, оскільки до подібних літературних стилізацій та імітацій широко вдаються й автори автоспсихологічної поезії. Відтак, й загалом можна стверджувати, що, як і в автоспсихологічній, типи творів рольової поезії доволі чітко можуть бути ідентифіковані в площині родового вияву.

Як і автоспсихологічний, власне ліричний рольовий тип поетичного твору – це твір із суб'єктом, в

центрі уваги якого ціннісно-емоційна рефлексія певних явищ навколишнього світу або внутрішнього світу власної душі. Якщо основу ліричного рольового твору становить ціннісно-емоційна рефлексія об'єктивованого автором у той або той спосіб його персонажа – суб'єкта мовленнєвого висловлювання, то ліро-епічний тип рольового твору може бути охарактеризований як такий, основу якого складає картина об'єктивної реальності, відтворена у формі нарративної розповіді або епістолярного чи інших, близьких до нарративу, форм вислову суб'єкта поетичного мовлення. Ліро-драматургічний тип рольового твору структурно організовано як діалогічну форму вислову (на відміну від двох попередніх – монологічних), яка передбачає розподіл ролей суб'єктів поетичного мовлення і більш або менш мінімізовану роль авторського голосу.

У якості розрізняльних навряд чи можуть бути визнані й принципи та стратегії жанротворення, широко використовувані в поезії рольової і автопсихологічної лірики, про що, зокрема, свідчить навіть практика авторських жанрових номінацій, що спирається на застосування як традиційних, так і новітніх, контамінованих або трансформованих типів генологічних побудов. На нашу думку, власне метажанровий статус рольової поезії визначають чітко простежувані в особливостях художньої організації її текстів тенденції, спрямовані, з одного боку, на притаманну їй загалом поезії ХХ – ХХІ ст. стильову стратегію індивідуально-авторської модифікації усталених типів ліричних жанрів, а, з іншого боку, на активне засвоєння традиційною сферою поетичної генології суб'єктно-комунікативного структурно-семантичного потенціалу так званих первинних мовленнєвих жанрів.

Характеризуючи динаміку жанрових процесів кінця ХVІІІ – початку ХІХ ст. С.Артёмова цілком слушно зауважила, що «про «чисті» жанри доречно говорити лише стосовно поезії ХVІІІ століття, коли жанрові «норми» усвідомлювались як непорушні літературні закони. Але вже з кінця ХVІІІ – початку ХІХ ст. жанрові межі, до романтизму досить чіткі, почали видозмінюватися і поступово розчинялися. Поезію ХІХ століття, у порівнянні з класицистичною, надзвичайно важко співвідносити з канонічними жанрами. В її основу покладено принцип авторської індивідуальності» [6, с. 243].

Втім, на думку дослідниці, реалізація принципу авторської індивідуальності в процесах жанроутворення ХІХ і ХХ ст. суттєво відрізняється. Для генологічної сфери ХІХ ст., зокрема, притаманним був так званий «ланцюжковий» тип художньої трансформації канонічних жанрів. Його суть полягала у тому, що кожен наступний текст певного жанру створювався з орієнтацією на характер трансформації жанрового канону, що отримав свій вияв у творчості того або того (як правило, провідного) автора літературної епохи. Іншими словами, усталений довготривалою художньою практикою його застосування традиційний жанровий канон перетворювався на індивідуально-стильовий канон жанру певного автора, усталований творчістю його літературних однодумців та епігонів. Навпаки, в ХХ ст. принципи жанроутворення докорінно змінюються: «замість наслідування «авторського жанра» (ХІХ століття) з'являється прагнення до перекомбінації і синтезу жанру (початок ХХ століття) і створення «антижанру» (друга половина ХХ століття)» [6, с. 244].

Спробу уточнити та конкретизувати дослідницькі тези про форми художньої трансформації традиційних генологічних сполук у процесах жанрового розвитку лірики ХІХ – ХХ ст. зробила С. Єрмоленко, розробивши на матеріалі поетичної творчості М. Лермонтова наочні теоретичні моделі подібних новацій. Зокрема, на думку дослідниці, процеси взаємодії у художньому цілому ліричного твору різноспрямованих жанрових тенденцій мають три основні форми вияву. Перша форма жанрового синтезу – контамінація, «коли два жанри опиняються «поруч», один відповідно до певної внутрішньої логіки «переходить», зникаючи, в інший. Так, у «Смерті Гладіатора» (1836) перша частина витримана в дусі баладної розповіді («Шумує буйний Рим... арена вся гримить / Від оплесків, гучних, у захваті єдина, – / А він – уражений – безмовно він лежить, / У крові і в пилу дрижать його коліна...»), друга – підпорядкована пафосу гнівної інвективи («Так само й ти, Європо, що була / Для мрійників зразком і сонця, і тепла, / В могилу клонишся сумною головою...»)» [7, с. 50].

Логіка другої форми – асиміляції – передбачає поглинання одного жанра іншим, але не остаточного: розщеплений у структурі більшого (основного) жанру він нагадує про себе у художній структурі ліричного цілого відповідним йому мотивом, образами або емоційним настроєм.

Третя форма жанрового синтезу – комбінована, що поєднує і контамінацію і асиміляцію різноманітних жанрових сполук. Наочним прикладом подібної взаємодії, на думку дослідниці, є художня структура поезії М. Лермонтова «Смерть поета» (1837): «його двожанрова природа визначається взаємодією елегії та сатири у формі інвективи; при цьому характер їхньої взаємодії змінюється в процесі розвитку ліричного сюжету» [7, с. 51].

У процесі жанрового синтезу, робить остаточний висновок С. Єрмоленко, виникає специфічна генологічна сполука, яка вбирає до себе кілька, іноді полярно протилежних, модусів світовідчуття, які зрештою формують нову ціннісну художню парадигму, що є чимось більшим, ніж механічна сума його складових.

Суттєвим чинником, який відчутно вплинув на реорганізацію жанрової системи лірики ХІХ й особливо ХХ – ХХІ ст. стала й її активна взаємодія у різноманітних художніх формах та генологічних комбінаціях із так званими первинними мовленнєвими жанрами. Теорію мовленнєвих жанрів свого часу було розроблено ще у працях М. Бахтіна, який вбачав у них «відносно усталені тематичні, композиційні та стилістичні типи висловлювань» [8, с. 244].

Зазначені чинники художньої взаємодії структурно-семантичних компонентів поетичного твору, детерміновані механізмом індивідуально-авторської стратегії жанрового мислення, виступають основними передумовами формування в ліриці, зокрема й рольовій, різних типів її метажанрових утворень.

В структурно-семантичній організації рольового метажанру вирізнятимемо ознаки, які визначають

особливості його жанрового змісту і його жанрової форми. Жанровий зміст узагальненої моделі рольового метажанру вибудовується на основі декларованого його семантикою певного тематично й емоційно означеного ракурсу світосприйняття та світовідчуження, який, посередництвом виявленої у творі рольової свідомості, служить предметом авторської інтерпретаційно-оцінної рефлексії. Жанрову форму узагальненої моделі рольового метажанру визначає художній тип його структурної організації, відмінний для кожної з трьох його родових різновидів.

Структурна організація ліричного метажанру передбачає монологічно-описову форму екзистенційної рефлексії свідомості рольового героя. Ліро-епічний рольовий метажанр структурно організовано у вигляді рольового наративу, тобто розповіді, що має форму об'єктивно відстороненого викладу певних життєвих фактів і подій. Структурну організацію ліро-драматичного метажанру відрізняє діалогічна або полілогічна форма взаємодії двох і більше рольових суб'єктів, більш або менш уподібнена побудові драматургічного твору.

Висновки з дослідження і перспективи подальших пошуків у даному науковому напрямку. У статті досліджено дискусійні питання теоретичної ідентифікації жанро-родових форм рольової поезії, окреслено ознаки, визначальні для специфіки жанрового змісту та жанрової форми структурно-семантичної організації рольового метажанру. Перспективи подальших пошуків у даному науковому напрямку вбачаємо у теоретичній деталізації окремих жанро-родових форм рольової поезії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Корман Б. О. Лирика Некрасова. Ижевск : «Удмуртия», 1978. 300 с.
2. Скобелев В. П. Б. О. Корман о «ролевой лирике». *Кормановские чтения* : Материалы межвузовской научной конференции. Ижевск : Изд-во Удм. ун-та, 1993. Вып. 1. С. 9–14.
3. Гаркави А. М. Проблема родовой классификации литературных жанров и некоторые возможности изучения лирики Н. А. Некрасова. *Жанр и композиция литературного произведения : межвузовский сборник*. Калининград, 1976. Вып. 2. С. 49–63.
4. Каргашин И. А. Русский стихотворный сказ XVII–XXI вв. Генезис. Эволюция. Поэтика. М. : Языки славянской культуры. 2017. 336 с.
5. Слонь О. В. Композиция традиционных и нетрадиционных жанров русской лирики середины XIX века (на материале поэзии Н. А. Некрасова): дис. на соискание научн. степени канд. филол. наук : спец. 10.01.08 «Теория литературы. Текстология». Оренбург, 2007. 245 с.
6. Артёмова С. Ю. Смещение жанра как трансформация канона (на материале русской лирики) // *Жанр и его метаморфозы в литературах России и Англии*. Владимир : ВГГУ, 2010. С. 241–245.
7. Ермоленко С. И. Границы жанра и жанровый синтез в лирике. *Вестник Нижегородского университета им. Н.И. Лобачевского*. 2013. № 4. С.49–53.
8. Бахтин М. М. Литературно-критические статьи. М. : Художественная литература. 1986. 543 с.

The author distinguishes the structural-semantic organization of the role-playing meta-genre, i.e. the characteristics that determine the features of its genre content and its genre form. The genre content of the generalized model of role-playing meta-genre is differentiated on the basis of the semantics of a certain thematically and emotionally defined perspective of the world perception and world-view which is the subject of author's interpretation through the mediation revealed in the product of role-consciousness. The genre form of the generalized model of the role meta-genre is defined as an artistic type of its structural organization different for each of its three generic varieties: the monologically-descriptive form of the role-hero's consciousness existential reflection in the lyric meta-genre; a role-playing narrative in the form of an objectively detached account of certain life facts and events - in a lyrically epic meta-genre; dialogue or polylogue of two or more role-players, similar to the structure of a dramatic work – in a lyrically dramatic meta-genre.

Key words: *role-playing lyrics, subject organization of lyrics, subject of poetic speech, lyric meta-genre, lyrically epic meta-genre, lyrically dramatic meta-genre.*

УДК 811.11:821.111-31.09

Л.М. ЯСНОГУРСЬКА

LANGUAGE REPRESENTATION OF THE “FEAR” CONCEPT IN THE MODERN ENGLISH ON THE EXAMPLES OF STEPHEN KING’S WORKS “SALEM’S LOT” И “PET SEMATARY”

Особливий інтерес для дослідників представляють базові емоції, які є складовою частиною культури кожного народу. До числа таких універсальних концептів, загальних для більшості культур і народів, відноситься концепт «страх». З огляду на життєву важливість, базовість даної емоції, потенціал засобів вербалізації концепту «страх» є високим і відрізняється специфічною лексикою та синтаксисом. Спираючись на праці відомих вчених, стаття досліджує такі поняття як «мовна картина світу» і «концепт». Проведено аналіз двох англійських творів американського письменника жанру «хоррор» Стівена Кінга «Salem's Lot» і «Pet Sematary» на предмет використання лексичних та стилістичних засобів при вираженні емоційного концепту "страх". В результаті аналізу методом суцільної вибірки були виявлені лексеми вираження розглянутого концепту. Методом кількісного аналізу було встановлено частотність їх вживання, ставлення

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

1. *Бісовецька Л.А.* – кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії і методик початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету.
2. *Боровець М.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
3. *Бурчак К.І.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
4. *Венгловська І.А.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
5. *Власюк О.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
6. *Гаврилюк С.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
7. *Гавєська А.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
8. *Гілянчук В.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
9. *Гнатюк О.М.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
10. *Голубнюк Г.Р.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
11. *Голубнюк К.Р.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
12. *Гордійчук А.С.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
13. *Грушовець К.М.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
14. *Гуцал Ю.С.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
15. *Давидюк І.А.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
16. *Данілова Н.Р.* – старший викладач кафедри іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету.
17. *Драгун Я.С.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
18. *Дениско Я.О.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
19. *Денисюк Л.В.* – викладач кафедри іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету.
20. *Дуброва А.С.* – аспірант 4 курсу Рівненського державного гуманітарного університету.
21. *Іванова І.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
22. *Івашкевич Е.Е.* – кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри практики англійської мови Рівненського державного гуманітарного університету, перекладач.
23. *Івашкевич Е.З.* – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри загальної психології та психодіагностики Рівненського державного гуманітарного університету
24. *Іллюк М.Ф.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
25. *Кирилюк Ю.Ю.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
26. *Ковальчук М.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
27. *Ковалюк В.В.* – викладач кафедри іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету.
28. *Колошва А.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
29. *Кравчук М.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
30. *Левчун А.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
31. *Лисенко К.С.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
32. *Лук'яник Л.В.* – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методик початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету.
33. *Мамчур Н.Ф.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
34. *Мартинюк А.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
35. *Мінько А.І.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету
36. *Мирончук О.О.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
37. *Михальчук Н.О.* – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практики англійської мови Рівненського державного гуманітарного університету.
38. *Мороз Л.В.* – кандидат філологічних наук, доцент, професор, завідувач кафедри іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету.
39. *Мороз Н.М.* – викладач кафедри іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету.
40. *Набочук О.Ю.* – заступник начальника управління, начальник відділу професійно-технічної та вищої освіти Управління освіти і науки Рівненської обласної державної адміністрації
41. *Нездюр А.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
42. *Онищук О.М.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
43. *Остапчук М.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
44. *Павелків К.М.* – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету.
45. *Пасічник Т.М.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
46. *Пась В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
47. *Потапчук Ю.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
48. *Рока А.С.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
49. *Романюк С.К.* – кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету.
50. *Сидорчук А.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.

51. *Собчук Д.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
52. *Трофімчук В.М.* – старший викладач кафедри іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету.
53. *Форсюк О.С.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
54. *Хімич М.М.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
55. *Ходоровська І.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
56. *Холявська І.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
57. *Чайковська М.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
58. *Шворак А.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
59. *Шевцова І.П.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
60. *Юсенко Н.І.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
61. *Юсюк Я.В.* – магістр Рівненського державного гуманітарного університету.
62. *Ясногурська Л.М.* – кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету.
63. *Яцюрин А.О.* – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука.

ЗМІСТ

В.В. Ковалюк, І.А. Венгловська Навчання англійської мови дітей дошкільного віку	3
С.К. Романюк, В.В. Гілянчук Засоби оптимізації пізнавальної активності старших дошкільників на занятті іноземної мови	4
І.В. Краля, К.Р. Голубнюк Особливості навчання дошкільників іноземної мови	7
В.М. Трофімчук, Ю.С. Гуцал Актуальність вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку	9
С.К. Романюк, Я.О. Дениско Сучасні підходи до вивчення іноземної мови школярами з особливими освітніми потребами	10
Н.Р. Данілова, К.С. Лисенко Особливості навчання іноземної мови дітей дошкільного віку	12
С.К. Романюк, М.В. Остапчук Психологічні особливості навчання англійської мови учнів початкової школи	15
Н.Р. Данілова, В. Пась Розвиток навичок слухання в дітей дошкільного віку на заняттях англійської мови	19
Л.В. Денисюк, А.В. Мартинюк Навчання іноземної мови старшого дошкільника з використанням особистісно-діяльнісного підходу	21
А.С. Дуброва, О.С. Форсюк Використання сучасних методів навчання іноземної мови дітей дошкільного віку у ЗДО	23
Л.В. Мороз, А.В. Нездюр Значення дошкільного дитинства як сенситивного періоду для опанування іноземною мовою	27
Н.М. Мороз, О.М. Онищук Гра та її роль на уроках англійської мови в початкових класах	28
Л.М. Ясногурська, Я.В. Юсюк Сучасні методи навчання іноземної мови у закладах дошкільної освіти	31
Н.М. Мороз, Г.Р. Голубнюк Старший дошкільник як суб'єкт навчання іноземної мови в контексті особистісно- діяльнісного підходу	33
В.В. Ковалюк, А.В. Сидорчук Розвиток аудіативних умінь у дітей старшого дошкільного віку на заняттях англійської мови	36
Л.М. Ясногурська, А.В.Шворак Особливості навчання дітей старшого дошкільного віку англійської мови	37
Л.В. Мороз, Н.І.Юсенко Вивчення іноземної мови як засіб розвитку іншомовної мовленнєвої компетенції дошкільника	39
Н.М. Мороз, К.І. Бурчак Використання інноваційних технологій в навчанні англійської мови дітей 6-7 річного віку	41
Н.М. Мороз, А.В. Колошва Особливості занять іноземною мовою з дітьми, що мають фонематичні вади слуху	43
К.М. Павелків, О.М. Гнатюк Ігрові методи навчання дошкільників із загальним недорозвиненням мовлення іноземною мовою	46
К.М. Павелків, М.М. Хіміч Усна народна творчість – потужний засіб розвитку іноземної мови дітей дошкільного віку	48
А.С. Дуброва, С.В. Гаврилюк Афазія і білінгвізм	50
С.К. Романюк, К.М. Грушовець Методичні та змістові проблеми заняття іноземної мови у дошкільному початковому закладі	53
В.М. Трофімчук, А.С. Гордійчук Навчання дітей старшого дошкільного віку англійської мови засобами поетичних творів	56
Л.М. Ясногурська, М.В. Ковальчук Сучасні підходи до навчання англійської мови: орієнтація на реалізацію особистісно - діяльнісного та компетентнісного підходів	59
Л.М. Ясногурська, Я.С. Драгун Особливості навчання дошкільників двомовного спілкування	62
К.М. Павелків, Т.М. Пасічник English as a component of the training a modern historian	63
Л.В. Мороз, О.О. Мирончук Використання ігрової діяльності з елементами іноземної мови при розвитку зв'язного мовлення у дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення	68
В.М. Трофімчук, Н.Ф. Мамчур Використання мультимедійних технологій у навчанні англійської мови дітей дошкільного віку	71
Н.Р. Данілова, І.А. Давидюк Методика викладання англійської мови для старших дошкільників із загальним недорозвитком мовлення	72
К.М. Павелків, І.В. Іванова Формування зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку із затримкою психічного розвитку засобами художніх творів	75
Л.В. Денисюк, М.В. Кравчук Мультимедійна презентація – як засіб вивчення англійської мови у дошкільному віці	77
В.В. Ковалюк, Д.В. Собчук Використання американських та британських інтерактивних методів навчання та виховання у сучасному українському закладі дошкільної освіти	79
Л.М. Ясногурська, І.В. Ходоровська Значення використання мультимедійних засобів в процесі навчання іноземної мови дітей дошкільного віку	82
К.М. Павелків, І. Холявська Importance of English language in historical profession	85

К.М. Павелків, А.В. Гаєвська Застосування арт-терапії у процесі вивчення іноземної (англійської) мови дітьми з мовленнєвими порушеннями	87
К.М. Павелків, А.В. Левчун Інформаційно-комунікаційні технології та інтернет-ресурси як мотиваційні фактори у вивченні іноземної мови у початковій школі	90
К.М. Павелків, І.П. Шевцова Особливості просодичної сторони мовлення при дизартрії у дітей старшого дошкільного віку	92
Н.М. Мороз Емоційні концепти «Любов/Love» та «Ненависть/Hate(Hatred) як концепти-опозиціонери	94
Л.В. Мороз Метажанрова природа рольової лірики	96
Л.М. Ясногурська Language representation of the “Fear” concept in the modern English on the examples of Stephen King’s works “Salem’s Lot” and “Pet Sematary”	99
Л.В. Лук’яник, М.В. Боровець Мовні деформації у щоденному спілкуванні учнів початкових класів	102
Л.В. Лук’яник, М.Ф. Ілюк Теоретико-практичні основи вивчення розділу «Морфологія» у початкових класах	105
Л.В. Лук’яник, А.І. Мінько Етимологізація термінолексем у процесі засвоєння граматичних понять	107
Е.З. Івашкевич, О.Ю. Набочук Psychological ways of the development of creative competence of pupils at the lessons of foreign language	109
Н. Мухалчук, Е. Івашкевич, А. Ятсjuryk Parts of speech which characterize the emotion of “Fear”	115
Л.А. Бісовецька, Ю.Ю. Кирилюк Формування понять про словосполучення в учнів початкових класів	121
Л.М. Ясногурська, О.В. Власюк Технологія вивчення художніх творів на уроках літературного читання	123
Л.В. Денисюк, Ю.В. Потапчук Використання інноваційних методів у практичній діяльності викладача іноземної мови	125
Н.Р. Данілова, А.С. Рока Інноваційні методи викладання іноземних мов	128
С.К. Романюк, М.В. Чайковська Main aspects of educational video materials design for use in educational process of higher educational institutions	130
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	135
ЗМІСТ	137